

پاسخ‌ها:

- یا در آخر کلمه‌ی خدایا
- الف در آخر کلمه‌ی سعدیا
- ای در اول کلمه‌ی ای توانایی
- یا در اول کلمه‌ی یا رب

۶. هدف‌های این تمرین، تقویت تفکر و نگارش خلاق از طریق داستان نویسی است.

۷. با کلمات بیمار، سرو و گل می‌توان کلمات بیمارستان، سروستان و گلستان را ساخت. در

ادبیات فارسی، با سیب، سیبستان نیز ساخته شده است (در غزلیات مولوی)

۱۰. هدف از تمرین ۱۱ توجه به فرهنگ بومی و منطقه‌ای است. دانش‌آموزان می‌توانند در

بحث گروهی ضرب المثل‌های معادل را پیدا کنند (این تمرین به کمک و راهنمایی معلم و والدین بهتر انجام می‌شود).

عنوان درس: دوست بزرگ بچه‌ها	درس: دوم
۱. آشنایی با نهاد مدرسه. ۲. پرورش روحیه‌ی همکاری. ۳. آشنایی با جبار باغچه‌بان مؤسس اولین کودکان در ایران و اولین معلم کودکان کر و لال. ۴. تقویت روحیه‌ی پشتکار. ۵. بی‌پردن به ارزش شغل معلمی. ۶. بی‌پردن به ارزش خدمت به مردم. ۷. خشنود کردن خدا از خود، از طریق خدمت به مردم. ۸. آشنایی با نکات زبانی (اسم مرکب، جمع مکسر، صفت تفضیلی). ۹. توانایی انجام فعالیت‌های مربوط به مهارت‌های زبانی درس	۹ ۹ ۳

شاعر	شعر	نمایش	بازی	نکته	واژه آموزشی	کلید واژه‌ها
-	-	پانتومیم		صفت تفضیلی صفت عالی	اسم مرکب جمع مکسر	کنجکاو - فعال - شعرهای کودکانه - سرودن - وزیدن - بنایی - قنّادی - راضی کردن - فعالیت‌های فرهنگی - ذوق - گنج - پذیرفتن - عاجز - محروم - استعداد - اختراع - ابداع - مقصود - مختصر - قوه‌ی ابتکار - اعتماد - خشنود.

فعالیت‌های کتاب بنویسیم	فعالیت‌های کتاب بخوانیم
- تمرین املائی. - کلمات غیر ساده. - جمله نویسی. - صفت. - وصل کردنی. - جمع کلمات. - نگارش خلاق	واژه آموزشی: - آموزش اسم‌های غیر ساده. - ترکیب دو اسم؛ مثال: خودکار - روزنامه - کتاب‌خانه. - جمع مکسر. - جمع با (ها - ان - ات) یادآوری از سال‌های گذشته. نکته: معرفی صفت‌های ساده، تفضیلی و عالی. گفت‌و شنود: بحث و گفت‌وگو در مورد آموزش کر و لال‌ها، کمک به افراد نیازمند و معلول فعالیت‌های ویژه: کتاب‌خوانی اجرای پانتومیم

الف) کتاب بخوانیم

متن درس

من کودکی کنجکاو و فعال بودم ...

هدف از این بخش، آشنایی با صفات برجسته‌ای نظیر کنجکاوی و تلاش است. همکاران محترم می‌توانند به تقویت این ویژگی در کلاس خود بپردازند و توضیح دهند که لازمه‌ی هر ابداع و سازندگی، پشتکار است و اکثر دانشمندان به این اوصاف آراسته‌اند.

من با افکار کودکانه‌ی خود، راه‌های تازه‌ای ...

برخی انسان‌ها فراتر از زمان خود سیر می‌کنند و اندیشه‌ها و آمال آن‌ها به آیندگان هم می‌رسد. اینان ابتدا در عالم خیال به حل مشکلات می‌پردازند و در نهایت، آن خیال‌پردازی‌ها روزی به وقوع می‌پیوندد.

پس از اتمام درس نزد پدر شاگردی ...

مقدمه‌ی یک زندگی آرمانی این است که انسان با پشتکار، برای آینده راهی پر از امید ایجاد کند. هر انسان هدف‌دار باید بدون اتلاف وقت، به اندوختن سرمایه‌ی مادی و معنوی زندگی خود بپردازد. برای برخورداری از رفاه در آینده باید از همان دوران جوانی تلاش کرد و هرگز بی‌هدف زندگی را سپری نکرد.

آموختن حرفه‌های گوناگون و ارضانشدن با آن‌ها، نشان‌دهنده‌ی بی‌ثباتی باغچه‌بان نیست؛ بلکه بر عکس نشانه‌ی هدفمند بودن اوست؛ زیرا که پس از رسیدن به شغل دلخواهش (آموزگاری)، چنان ثبات رأی و پشتکاری از خود به خرج می‌دهد که چشم دیگران را خیره می‌کند.

پس از مدتی به ایران آمدم ...

با این جمله می‌توان حس میهن‌پرستی را در کودکان برانگیخت و این حس شیرین را با روح و جان آنان درآمیخت.

درک و دریافت

۱. او به فکر یافتن راه‌های تازه‌ای برای بهتر درس خواندن، بهتر زیستن و برای سامان بخشیدن به زندگی تیره‌بختان بود.

۲. چون دریافته بود آموزگاری شغلی است که در آن بهتر می‌توان به اجتماع و مردم خدمت کرد.

۳. این که با دست خالی و با اعتماد به نفس و با تلاش و پشتکار می‌توان کارهای بزرگی انجام داد.

۴. انتخاب چهار صفت اول با دلیل بلامانع است.
دل‌سوز: زیرا به فکر تیره‌بختان و نیازمندان جامعه بود.
متفکر: زیرا با دیدن دردهای جامعه به فکر یافتن راه‌حل برای آن‌ها بود.
کوشا: زیرا برای رسیدن به هدف از تلاش دست برنداشت تا سرانجام به نتیجه رسید.
بردبار: زیرا سختی‌ها و مرارت‌های کار را تحمل کرد.
نویسنده: صفت باغچه‌بان نیست.

واژه‌آموزی

الف) هدف اصلی این تمرین، آشنایی دانش‌آموزان با صفت‌های ساده و غیرساده است. در زبان فارسی، اسم‌ها از نظر ساختمان بر دو نوع هستند:

اسم ساده: اسم ساده یا بسیط از یک کلمه درست شده است؛ مانند خانه، باغ.
اسم غیرساده: از دو کلمه یا بیش‌تر درست شده است؛ مانند آشپزخانه، باغبان، جامه‌دان.
ممکن است اسم غیر ساده دارای یکی از حالت‌های زیر باشد:

- از دو اسم درست شده باشد؛ مانند: گل + آب، صاف + دل، سر + مایه، پدر + زن.
- از اسم و پسوند درست شده باشد، مانند: باغ + بان، گل + زار، گوش + واره.
- از اسم و پیشوند درست شده باشد؛ مانند: فراگوش، هم + آورد.
- از دو بن فعل درست شده باشد؛ مانند: گیرودار، کشاکش، بود و نبود.
- از دو مصدر بریده درست شده باشد؛ مانند: برد و باخت، داد و ستد.
- از عدد و اسم درست شده باشد؛ مانند: چهارپایه، چهلستون، هزارپا.
- از صفت و اسم درست شده باشد؛ مانند: سیاه‌چشم، نوروز، کزدم، سفیدرود.
- از دو اسم بی در پی درست شده باشد؛ مانند: دانه دانه، قطره قطره.
- از قید و اسم درست شده باشد، مانند: همیشه‌بهار.
- علامت استقلال واژه اصلی این است که آخر آن در ترکیب ساکن بماند؛ مانند گلزار، نمکدان، کوهسار، ترکیب با پسوند (ستان) از قاعده‌ی بالا مستثنی است. زیرا حرف کلمه‌ی اصلی در آن، غالباً کسره می‌گیرد؛ مانند گلستان، دبیرستان، کوهستان.
- گاهی میان دو جزء اسم مرکب (واو) می‌آورند؛ مثل گفت و شنود، زد و خورد.

● گاهی به جای واو (الف) می‌آورند که به منزله‌ی واو عطف است و آن را الف میانوند گویند؛ مانند: رستاخیز، کشاکش.

ب) در این تمرین هدف آن است که دانش‌آموز را با جمع‌های غیرفارسی آشنا کنیم. در زبان فارسی کاربرد جمع عربی بعضی از کلمات معمول بوده و برخی هنوز معمول است،

قاعده‌ی جمع در زبان عربی: ات: کلمه ← کلمات
 ین: معلّم ← معلّمین
 ون: حواری ← حواریون
 مهدی ← مهدیون

واژه‌های جمع دیگری هم وجود دارند که تابع این قانون نیستند و به آن‌ها جمع مکسر می‌گویند. معمول‌ترین قاعده‌ی این گونه جمع‌ها عبارت است از:

اکبر ← اکابر	مسجد ← مساجد	وزیر ← وزرا
شراب ← اشربه	جریمه ← جرایم	وکیل ← وکلا
شدید ← شداید	معبد ← معابد	زعیم ← زعما
ولی ← اولیا	طالب ← طلاب	طفل ← اطفال
وصی ← اوصیا	علت ← علل	مثل ← امثال
قرب ← اقربا	شاهد ← شواهد	فکر ← افکار

نکته‌ها

صفت: گاه برای آن که شنونده اسمی را که فاعل یا مفعول واقع می‌شود، بهتر بشناسد، درباره‌ی آن توضیحی می‌دهیم. این کلمه و توضیح که حالت و یا چگونگی اسم را بیان می‌کند، «صفت» نام دارد. اسمی که همراه آن صفت آمده باشد، «موصوف» خوانده می‌شود. در فارسی، صفت بیشتر دنبال موصوف قرار می‌گیرد. در این حال به حرف آخر اسم یک (کسره) می‌افزاییم؛ مانند: مرد بزرگ، پسر خوب. اگر آخر اسم (ه) غیر ملفوظ باشد، مانند نامه، پایه و بعد از آن صفتی بیاید، در تلفظ پس از آن «ی مکسور» می‌آید؛ مثل نامه‌ی خوب.

گاه ممکن است صفت پیش از اسم واقع شود. در این حالت، دیگر به آخر اسم یا صفت حرکت کسره نمی‌دهیم و مجموع در حکم یک کلمه شمرده می‌شود: سیاه‌چادر = چادر سیاه، بلند کوه = کوه بلند.

اسم چه مفرد باشد چه جمع، صفت آن همیشه مفرد می‌آید. مثل: مرد نیک، مردان نیک. درجات صفت: صفت از نظر سنجش و درجه‌بندی به سه دسته تقسیم می‌شود: ساده، تفضیلی و عالی.

صفت ساده: بدون سنجش با صفت دیگر بیان می‌شود مانند خوب، زشت و زیبا
علامت صفت تفضیلی «تر» است که بعد از صفت می‌آید: خوب ← خوب‌تر که موصوف خود را برتر از موصوف دیگر نشان می‌دهد.
صفت عالی = علامت صفت عالی «ترین» است که بعد از صفت ساده می‌آید. بزرگ ← بزرگ‌ترین، زیبا ← زیباترین، جالب ← جالب‌ترین.

گفت و شنود

۱. می‌توان به نیازهای مادی و روحی افراد اشاره کرد و در حد توان، به رفع آن نیازها پرداخت. البته به صورتی که فرد تحقیر نشود. مانند بخشش لوازم اضافی منزل به کسانی که نیاز دارند یا حتی بخشش وسایل مورد علاقه به فرد نیازمند.

□ بهره‌وری صحیح از امکانات یا وسایل تا مورد استفاده دیگران قرار بگیرد.

□ کمک به نیازمندان از طریق کمیته‌ی امداد و جشن‌های نیکوکاری و جشن عاطفه‌ها، تأمین

نیاز دوستان، اقوام و همسایگان.

۲. خیر؛ چون از شنوایی و گویایی محروم‌اند و به سبب نداشتن این توانایی‌ها، باید به طریق خاص به آن‌ها آموزش داده شود.

۳. دانش‌آموزان می‌توانند از تجربیات شخصی خود استفاده کنند و به صورت فردی یا گروهی به این سؤال پاسخ دهند.

۴. یعنی تحت هر شرایطی می‌توان برای رسیدن به هدف کوشش کرد و به خواسته‌ی خود رسید؛ مانند: جبار باغچه‌بان یا نمونه‌های دیگری که دانش‌آموزان به آن‌ها اشاره می‌کنند.

ب) بنویسیم

۱. در این تمرین هدف آن است که کلمات دشوار درس مرور شود. کلمات دارای «ع» در کتاب درسی عبارت‌اند از:

فعال - شعر - عشق - طبع - اجتماع - فعالیت - عاجز - اختراع - ابداع - اعتماد -

۲. با توجه به مطالبی که درباره‌ی کلمات ساده و غیرساده خواندیم، با کلمه‌های داده شده می‌توان کلمات مرکب زیر را ساخت :

$\left. \begin{array}{l} \text{رو} \\ \text{اخلاق} \\ \text{سیما} \\ \text{اندام} \\ \text{و ...} \end{array} \right\} + \text{خوش}$	$\left. \begin{array}{l} \text{گیر} \\ \text{آرام} \\ \text{درد} \\ \text{نواز} \\ \text{و ...} \end{array} \right\} + \text{دل}$	$\text{رود} + \left\{ \begin{array}{l} \text{سفید} \\ \text{سیاه} \\ \text{آب} \\ \text{و ...} \end{array} \right.$	$\left. \begin{array}{l} \text{پر} \\ \text{بی} \\ \text{کم} \\ \text{شب} \\ \text{و ...} \end{array} \right\} + \text{کار}$
--	---	---	--

۳. این تمرین به عهده‌ی دانش‌آموزان است و انتظار می‌رود با شیوه‌های خلاق، پاسخ‌ها را بررسی، مقایسه و امتیازبندی کنند.

۴. مهم‌ترین صفت‌های درس عبارت‌اند از :

کنجکاو – فعال – کودکانه – تیره‌بخت – جدید – امروزی – پرشور – جویا – محروم – باسواد – بزرگ – روشن – توانا – تیره – بی‌گیر – زیبا.

توجه: تفاوت صفت و موصوف با مضاف و مضاف‌الیه :

الف) صفت از موصوف جدا نمی‌شود؛ اما مضاف را می‌توان از مضاف‌الیه جدا کرد :

<u>در</u>	<u>بزرگ</u>
موصوف صفت	موصوف صفت
<u>در</u>	<u>باغ</u>
مضاف	مضاف‌الیه

ب) مضاف‌الیه همیشه اسم یا جانشین اسم است؛ اما در ترکیب‌های وصفی یک جزء حتماً صفت است.

پ) صفت جمع بسته نمی‌شود؛ اما مضاف‌الیه را می‌توان جمع بست :

در باغ‌ها

در بزرگ‌ها (نادرست)

۵. کلمات هم‌معنی درس به شرح زیر است؛ اما برای گسترش این تمرین، معلم می‌تواند پس از انجام دادن تمرین، از دانش‌آموزان بخواهد مترادف‌های دیگری نیز بیابند.

پاسخ‌ها:

فعال ← پرکار شیوه ← روش

کنج ← گوشه

۶. ر. ک : تمرین واژه‌آموزی همین درس

پاسخ‌های این تمرین چنین است :

اطفال، جمع طفل مدارس، جمع مدرسه افکار، جمع فکر اولیا، جمع ولی
۷. اهداف این تمرین، تقویت مهارت خواندن، تقویت املا، تقویت تشخیص صفات، تقویت
مهارت ساخت صفات عالی و تفضیلی است.

پاسخ :

فعال - دور - دراز - تازه - راضی - جدید - باسواد - روشن - تیره - پیشرفته - بزرگ -

زیبا

۸. چنان که این تمرین نشان می‌دهد، هدف از بازگذاشتن تمرین، بهره‌گیری از خلاقیت در
نوشتن است. با توجه به همین تمرین، می‌توان به روحیات دانش‌آموز نیز پی برد. این تمرین فرصت
مناسبی است تا معلم بتواند ارتباط مفید و مؤثری با دانش‌آموز برقرار کند. او با استفاده از این نوع
تمرین، می‌تواند غلط‌های نگارشی دانش‌آموزان را نیز برطرف کند.

عنوان درس: سال‌های دور از خانه	درس: سوم
<p>۱. آشنایی با نهاد خانواده.</p> <p>۲. تقویت مهارت‌های برقراری ارتباط اجتماعی.</p> <p>۳. آشنایی با مجتمع‌های آموزشی شبانه‌روزی.</p> <p>۴. آشنایی با ارزش نهادن به داشته‌ها قبل از فنای آن‌ها.</p> <p>۵. آشنایی با چگونگی برقراری ارتباط در جمع‌های صمیمانه.</p> <p>۶. آشنایی با تنوع لهجه‌ها و گویش‌ها.</p> <p>۷. آشنایی با مدرسه، شهر، کشور، قاره و جهان در حکم خانواده‌هایی که هر یک بزرگ‌تر از دیگری است.</p> <p>۸. آشنایی با نکات زبانی (کاربرد حروف اضافه، کاربرد «گاه» و معنای آن، تفاوت زبان گفتار و نوشتار)</p> <p>۹. توانایی انجام فعالیت‌های مربوط به مهارت‌های زبانی درس.</p>	

شاعر	شعر	نمایش	بازی	نکته	کلید واژه‌ها
		سرگذشت یک نامه		تفاوت زبان گفتاری و نوشتاری	مجتمع - زاغی - دعوا - نصیحت - باصفا - طبقه - بی‌تاب - عادت - صدا - وطن - لهجه - قول - جوزفند - دعا - طرف - عزیز - تحمل - عیب - اهالی - گله

فعالیت‌های کتاب بنویسیم	فعالیت‌های کتاب بخوانیم
<p>– صفت.</p> <p>– تبدیل گفتار به نوشتار.</p> <p>– تصویرخوانی.</p> <p>– آشنایی با روزهای مهم.</p> <p>– تمرین خلاقیتی.</p> <p>– گسترش واژگان.</p> <p>– سطر نویسی.</p> <p>– جمله نویسی.</p> <p>– سؤالات تشریحی.</p> <p>– نامه نویسی.</p>	<p>واژه‌آموزی:</p> <p>پسوند «گاه» و معانی آن.</p> <p>نکته‌ها:</p> <p>تفاوت زبان گفتاری و نوشتاری حروف اضافه.</p> <p>گفت و شنود: بحث و گفت‌وگو درباره‌ی نامه‌نگاری و رعایت بعضی از نکات در نوشتن نامه.</p> <p>فعالیت ویژه:</p> <p>نامه نویسی</p> <p>اجرای نمایش (سرگذشت یک نامه)</p>

الف) بخوانیم

متن درس

خدمت خواهر مهربانم ...

لازم است که خانواده‌ها به تقویت برقراری ارتباط عاطفی بین اعضا و به خصوص خواهر و برادر بپردازند. دختر و پسر یک خانواده اغلب در دو عالم جداگانه تربیت می‌شوند. این درس با یک عنوان عاطفی قوی بین خواهر و برادر آغاز شده است و امید می‌رود همکاران محترم، از همین نکته بهره‌گیرند و به تبیین نقش و ارزش هر یک از اعضای خانواده (دختر و پسر) بپردازند.

راستی حال زاغی چه طور است؟ اگر ...

اشاره به این نکته است که همیشه راه حل نهایی در برخورد با رفتارهای غیرعادی، تنبیه نیست. شاید نصیحت کردن بجا، مؤثرتر از تنبیه باشد.

وقتی بابا و مادر مرا به ...

عموماً روزهای اول جدایی از خانواده، توأم با دل‌تنگی و ناراحتی است؛ ولی پس از چند روز به آن عادت می‌کنیم.

یکی دیگر از مفاهیم موجود در این بند این است که معمولاً انسان‌ها تا زمانی که از یک نعمت بهره‌مند هستند، قدر و منزلت آن را نمی‌دانند؛ ولی با از دست دادن آن نعمت یا فرصت، تازه متوجه ارزش آن می‌شوند.

لهجه‌ی بچه‌های این جا ...

با این که مردمان یک ناحیه‌ی آب و هوایی نزدیک به هم زندگی می‌کنند، لهجه‌ها و گویش‌های آنان با یکدیگر متفاوت است و امکان دارد یک گیلکی، زبان یک مازندرانی را نفهمد، ولی مهم تفاوت زبانی نیست؛ بلکه مهم هم‌دلی است؛ زیرا ما در مقام یک ایرانی، باید یکدیگر را دوست بداریم.

خواهر خوبم قدر خانه و ...

یادآوری قدرشناسی به هنگام، که بعدها پشیمانی به‌بار نیاید.

به قول بابا اگر آدم ...

توجه به این که هیچ پیشرفت و سعادت‌تی بدون سختی حاصل نخواهد شد. هر کس که خواهان زندگی خوب و سعادت‌مند است، باید تلاش کند، از سختی‌ها نهراسد و دشواری موقت را پذیرا گردد تا به سعادت دائمی دسترسی پیدا کند.

آقا جان می گوید ...

در این درس، خانواده علاوه بر پدر و مادر و خواهر، پدربزرگ و مادربزرگ را نیز شامل می‌شود. همکاران محترم می‌توانند از این فرصت بهره بگیرند و به نقش ارزش و اهمیت حضور بزرگسالان در خانواده اشاره کنند.

بابا می‌گوید عیب کار در این است...

معمولاً این اتفاق می‌افتد که خودخواهی عده‌ای، جمعی را از یک نعمت محروم سازد. یکی از صفات برجسته‌ی انسانی، گذشت است.

درک و دریافت

۱. وقتی افراد در یک جای عمومی با هم خو می‌گیرند، کم‌کم به یک‌دیگر علاقه‌مند می‌شوند و خواسته‌های مشترک و اهداف مشترکی پیدا می‌کنند و یک خانواده‌ی بزرگ تشکیل می‌دهند.

۲. از سلامت همه‌ی افراد خانواده - زاجی - نصیحت پدر - خبر از مدرسه راهنمایی در حال تأسیس - نظر روستاییان درباره‌ی جای آن و نظر پدربزرگ درباره‌ی آن صحبت کنند و یک شعر محلی بخوانند.

۳. منظور از شعر این است که اگر جلوی رفت و آمد را بگیرند، محبت از راه‌های دیگر می‌آید. محبت ارتباطی قلبی است که هیچ مانعی نمی‌تواند جلو آن را بگیرد.

واژه‌آموزی

کاربرد پسوند «گاه» و معانی آن.

گاه، همان گونه که در پهلوی هم به معنی آهنگ و سخن موزون و هم به معنی جایگاه و هم به معنی تخت و هم قسمتی از زمان است، در فارسی دری نیز در همان موارد استعمال شده است.

در معنی آهنگ: دوگاه - سه‌گاه - چهارگاه و پنج‌گاه.

به معنی سریر و تخت پادشاهان:

فلک سپرد بدو گنج و ملک و افسر و گاه

(رودکی)

به معنی بوته‌ی زرگر که در آن زر و سیم آب کنند:

دل او شاد و نشاط تن او باد قوی تن بدخواه گدازند چو زر اندرگاه

(فرخی)

به معنی عصر و دوره و زمان
گاه هم چون آفتابی از جمال

گاه هم چون ماهی از بس نیکویی
(عطار)

شکوفه گاه شکفته است و گاه خوشیده درخت گاه برهنه است و گاه پوشیده
(گلستان)

نکته‌ها

الف) تفاوت زبان گفتاری و نوشتاری (یادآوری از سال‌های گذشته).
پ) در این قسمت به کاربرد حروف اضافه اشاره شده است (یادآوری از سال‌های گذشته).

گفت و شنود

۱. برای این که با فرد دیگر ارتباطی دوستانه یا رسمی برقرار کنیم، گاهی نیاز و تقاضای خود را مطرح می‌کنیم و یا به نیاز و تقاضای دیگران پاسخ می‌دهیم.

۲. باید مخاطب خود را بشناسیم و بدانیم چگونه خطاب به او بنویسیم. هم‌چنین باید بدانیم نامه را چگونه شروع کنیم و به پایان برسانیم و پیام خود را چگونه بنویسیم تا خواننده، پیام ما را به خوبی درک کند.

نشانی گیرنده را نیز باید به‌طور کامل بنویسیم تا نامه به گیرنده برسد. هر نامه شامل قسمت‌های زیر است:

ذکر نام خدا، تاریخ، عنوان نامه، متن نامه، عبارت پایانی نامه، نام و امضا و نشانی فرستنده.
□ در ابتدای نامه، باید نام گیرنده‌ی پیام را مشخص کنید و بنویسید. این بخش از نامه «عنوان» نامیده می‌شود. «عنوان نامه» مشخص می‌کند چه کسی یا کسانی باید پیام را دریافت کنند و از آن مطلع شوند. عنوان نامه در نامه‌های دوستانه و رسمی با هم تفاوت دارند. چنانچه نامه دوستانه باشد، عنوان آن با توجه به بزرگ‌تر یا کوچک‌تر بودن گیرنده‌ی پیام، با کلمات متفاوتی نوشته می‌شود. در نامه‌های رسمی نیز عنوان نامه با توجه به اهمیت مقام گیرنده، متفاوت است. برخی از عناوین نامه‌های دوستانه عبارت است از: فرزند عزیزم، پدر مهربانم، دوست گرامی یا دوست عزیزم، عمه‌ی مهربانم، نوه‌ی عزیزم و ... بعضی عناوین نامه‌های رسمی به این قرار است: شهرداری محترم شهرستان ...، مدیر محترم دبستان ...، جناب آقای ... آموزگار محترم پایه‌ی ... دبستان ...

□ حرف‌هایی که فرستنده پیام می‌خواهد به هر نحوی به گیرنده‌ی پیام انتقال دهد، «متن پیام» نام

دارد. گاهی پیام حامل یک موضوع و گاه مشتمل بر چند موضوع است. در صورتی که پیام دربرگیرنده‌ی چند موضوع باشد، فرستنده باید هر موضوع را به‌طور مستقل و جداگانه مطرح کند. در نامه، آغاز هر موضوع باید از اول سطر شروع شود و نخستین کلمه‌ی آن با فرورفتگی بند در اول سطر نوشته شود.

□ ارسال پیام با استفاده از کلمه در قالب جمله انجام می‌گیرد. هرچه کلمه‌هایی که در جمله به کار می‌رود، از نظر معنایی ساده‌تر و از نظر گیرنده‌ی پیام شناخته شده‌تر باشد، انتقال پیام آسان‌تر و ساده‌تر می‌شود.

□ ساخت جمله‌ها و محل به‌کارگیری هر کلمه در جمله در ارسال پیام تأثیر مستقیم دارد.

□ برای ارسال پیام، کلمه‌ها باید از نظر املائی صحیح باشند تا در ارسال پیام مشکلی ایجاد نشود.

□ در نامه نباید کلمات را به‌صورت گفتاری نوشت.

□ نحوه‌ی ارسال پیام باید به‌گونه‌ای باشد که گیرنده، احساس فرستنده را درک کند. به‌کارگیری به‌جا و صحیح نشانه‌های نشانه‌گذاری، جایگزین صدای رسا و لحن مناسب فرستنده‌ی پیام می‌شود. به همین دلیل، مریبان محترم باید قبلاً درباره‌ی مفهوم نشانه‌ها و اهمیت آن‌ها در درک مفهوم پیام کتبی، آموزش لازم را به دانش‌آموزان داده باشند.

□ پس از آوردن کلمات مناسب در پایان‌نامه (با احترام، ارادتمند، سپاس‌گزار، با تشکر، دعای خیر و ...) فرستنده‌ی نامه باید نام و امضای خود را نیز بنویسد تا پیام گیرنده او را بیشتر بشناسد.

□ در تماس از راه نامه، چون زمان فرستادن پیام با زمان دریافت آن یکی نیست، ذکر تاریخ روز و گاهی ساعت از طرف فرستنده پیام لازم و اجباری است. معمولاً تاریخ را در قسمت بالای نامه، گوشه‌ی چپ آن می‌نویسند و فرستنده پیام باید نشانی گیرنده را به‌طور دقیق در اختیار داشته باشد. نشانی فرستنده باید در زیر نامه و روی پاکت، در قسمت مخصوص نوشته شود.

□ هنگام ارسال پیام، نحوه‌ی برخورد و انتقال پیام در قالب کلمه‌ها و جمله‌ها باید بسیار محترمانه، دوستانه و مؤدبانه باشد. نکاتی چون سن و سال فرستنده و گیرنده، آشنا بودن یا ناآشنایی این دو با یک‌دیگر، رسمی یا دوستانه بودن پیام نیز باید مورد توجه قرار گیرد.

□ نامه را باید روی کاغذ تمیز نوشت. به‌علاوه خودکار یا خودنویسی که نامه با آن نوشته می‌شود، باید از نوعی باشد که هنگام نوشتن مشکل ایجاد نکند و به‌توان کلمات را به‌راحتی و زیبایی نوشت.

□ کلمه‌ها و جمله‌های نامه نباید درهم و نامنظم باشد؛ زیرا گیرنده‌ی پیام در دریافت و درک پیام، با مشکل روبه‌رو می‌شود.

□ در نامه‌ها باید از جمله‌های کوتاه استفاده کنیم و خوش‌خط و خوانا بنویسیم. این امر در درک پیام تأثیر بسزایی دارد، نامه باید تمیز و پاک و بدون خط‌خوردگی باشد.

□ در صورت نیاز به پست کردن نامه، باید از پاکت نامه‌ی مناسب استفاده کرد. روی پاکت به اندازه‌ی کافی تمبر بچسبانید نشانی و نام فرستنده و گیرنده را به‌طور صحیح و با خطی خوانا و زیبا در جای مناسب، روی پاکت بنویسید. از آن جا که اداره‌ی پست قوانین خاصی برای ارسال نامه دارد، همه باید از این قوانین آگاهی داشته باشند. بنابراین، لازم است آموزگار از قوانین و چگونگی ارسال نامه از طریق اداره‌ی پست اطلاع داشته باشد و در فرصت‌های مناسب، دانش‌آموزان را از این امر آگاه کند. هم‌اکنون، ارسال نامه‌های تصویری از طریق دستگاه «دورنگار» (فاکس) صورت می‌گیرد. توضیح عملکرد این دستگاه برای دانش‌آموزان جالب خواهد بود.

۳. هنگامی که نمی‌توانیم پیامی را از طریق رودررو به مخاطب خود برسانیم، آن را از راه نوشتن (نامه) انتقال می‌دهیم. در مواردی که از پیش با کسی آشنایی داریم و می‌خواهیم از حال او باخبر شویم (نامه‌های دوستانه)، در مواردی که تنها به دلیل نیاز و برای طرح تقاضای انجام دادن کاری مجبوریم با فردی ارتباط برقرار کنیم (نامه‌های رسمی، مانند نامه‌هایی که برای اداره‌ها، مؤسسه‌ها و شرکت‌ها و ... می‌فرستیم)، ممکن است نامه به صورت متنی کوتاه، حاوی پیام تبریک با پیام‌های کوتاه باشد.

فعالیت‌های ویژه

نمایش (می‌توان با بهره‌گیری از چند نفر، مانند نویسنده‌ی نامه، کسی که نامه را در صندوق می‌اندازد و نامه‌رسان نمایشی ترتیب داد.)

ب) بنویسیم

۱. این تمرین موجب تقویت مهارت املانویسی و دقت در دانش‌آموزان است.
۲. این تمرین به منظور تشخیص زبان گفتاری از نوشتاری آمده و پاسخ آن به عهده‌ی خود دانش‌آموز است. البته باید تفاوت گویش‌های محلی را نیز در نظر گرفت.
۳. این تمرین به منظور تشخیص محل نوشتن قسمت‌های متفاوت پاکت نامه است. بهتر است از دانش‌آموزان بخواهید نامه‌ای را در منزل بنویسند و در کلاس، قسمت‌های متفاوت روی پاکت را با نظارت تکمیل کنند.
۴. دانش‌آموزان می‌توانند با مراجعه به تقویم، این روز را پیدا کنند. می‌توانید از آن‌ها بخواهید در مورد دلیل نام‌گذاری این روز در کلمه روز جهانی پست تحقیق کنند و نتیجه‌ی کار خود را گزارش

دهند.

۶. این قسمت به منظور آشنایی دانش‌آموزان با تنوع تمبرهاست. از دانش‌آموزان بخواهید اگر تمبرهایی دارند، آن‌ها را به کلاس بیاورند. باید توجه دانش‌آموزان را به این نکته جلب کنید که بین تصاویر تمبرها و مناسبت‌های اجتماعی، تناسب و ارتباط وجود دارد. دانش‌آموزان می‌توانند به‌طور فردی یا گروهی در مورد یکی از تمبرها مطالبی بنویسند.
۷. این قسمت برای تقویت مهارت تصویرخوانی و توانایی پاسخ به سؤال‌های تشریحی است.

درس: چهارم

عنوان درس: کودکان حق دارند که ...

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸

۱. معرفی سازمان ملل و سازمان‌های وابسته به آن.
۲. آشنایی با مفاد پیمان جهانی حقوق کودک.
۳. آشنایی با یونسف و وظایف آن.
۴. آشنایی با یونسکو و وظایف آن.
۵. آشنایی با سازمان ملل متحد و یکی از اهداف آن.
۶. تقویت روحیه همکاری، هم‌دلی و هم‌دردی با دیگران.
۷. آشنایی با نکات زبانی (اسم‌های غیرساده، پسوندهای مند - وار - گار، قافیه)
۸. توانایی انجام فعالیت‌های مربوط به مهارت‌های زبانی درس

شاعر	شعر	نمایش	بازی	نکته	واژه آموزشی	کلید واژه‌ها
محمود کیانوش	در چشم‌های مادر	تصویرخوانی و نمایش		فعل - قافیه	- اسم‌های غیرساده - با پسوندهای مند - مان - وار - گار	نظر - شرایط - حفظ محیط زیست - معروف - متحد - عقب‌مانده - استقبال - سعدی - دعوت - عضو - اعضای - صدمه - اصلی - یونسف - یونسکو - محروم - سازمان ملل - وظایف - زلزله - تمدن - پیشتاز - زینت بخش

فعالیت‌های کتاب بنویسیم	فعالیت‌های کتاب بخوانیم
<ul style="list-style-type: none"> - تغییر متن با استفاده از ضمیر. - تمرین کلمات هم‌خانواده. - هم‌معنی. - جمله‌نویسی. - سؤالات تشریحی. - تمرین خلاقیتی. - مرتب کردن حروف الفبایی. - ارتباط کلمات. 	<p>واژه آموزشی:</p> <p>- پسوند مند - مان - وار - گار.</p> <p>نکته‌ها:</p> <p>- نقش فعل.</p> <p>- قافیه.</p> <p>گفت‌و شنود: بحث و گفت‌وگو درباره‌ی صلح و امنیت جهانی و حقوق کودک</p> <p>فعالیت‌های ویژه: - تصویرخوانی و اجرای نمایش.</p> <p>- کتابخوانی</p>

الف) بخوانیم

متن درس

این درس با بیانیه‌ی سازمان ملل آغاز شده و در آن مفاد قرارداد پیمان جهانی حقوق کودک مطرح شده است.

کودکان با هر ملیت و ...

در این سطر به ترویج برابری انسان‌ها و گسترش روحیه‌ی عدالت‌جویی و عدالت‌طلبی پرداخته شده است.

کودکان حق دارند با فرهنگ و ...

به ترویج روحیه‌ی اتحاد و هم‌دلی و هماهنگی همه‌ی مردم دنیا اشاره شده است و همین‌جا می‌توان به پرورش روحیه‌ی نوع‌دوستی در دانش‌آموزان همت گماشت.

هر کودک حق دارد آزادانه ...

ترویج آزادی اندیشه و بیان به‌طور برابر در همه‌ی دنیا موردنظر است.
باید شرایط مناسبی ...

در این سطر، به ترویج تفکر خلاق برای حفظ محیط زیست پرداخته‌ایم.
می‌دانیم که کودکان سرمایه‌های اصلی ...

یادآوری این نکته که کودکان امروز باید برای فردا آماده شوند تا فردای این جهان آبادتر از امروز آن باشد و این امر میسر نخواهد شد مگر آن که آموزش و پرورش در هر کشور به این امر بپردازد.
یکی از هدف‌های سازمان، گسترش روابط دوستانه ...

یادآوری این نکته ضروری است که برقراری ارتباط با سایر کشورها به منزله‌ی زیرسلطه رفتن آن کشور نیست.

در حال حاضر، بیشتر کشورهای جهان و از جمله ایران، عضو سازمان ...

در این بند، به اهمیت هم‌فکری برای ساختن آینده‌ی بهتر اشاره شده است.

در سال‌های اخیر، جمهوری اسلامی ایران گفت‌وگوی تمدن‌ها ...

به نقش و اهمیت گفت‌وگو به جای جنگ و خون‌ریزی به منظور برقراری صلح باید توجه کرد.
این مسئله هم در مورد زندگی فردی و هم زندگی اجتماعی و هم زندگی جهانی مصداق دارد.

اشاره به طرح گفت‌وگوی تمدن‌ها و پیشنهاد ایران در این باره مناسب است.

این را هم بدانید که هشتصد سال پیش ...

طرح این موضوع به قدمت تمدن و تفکر ایرانیان اشاره دارد و این که ما ایرانیان دائماً در اندیشه‌ی برقراری و حفظ صلح بوده‌ایم.

اطلاعات بیشتری در مورد سازمان ملل :

هدف از تشکیل سازمان ملل متحد، حفظ صلح و امنیت در سراسر جهان است. این سازمان سعی می‌کند به جای جنگ، با استفاده از میانجی‌گری و سیاست‌های مسالمت‌آمیز، مناقشات بین‌المللی را حل و فصل کند. سازمان ملل مکانی را برای گردهم‌آیی نمایندگان کشورها و به بحث گذاشتن هر نوع مشکلی فراهم آورده است. امروزه تقریباً تمام کشورهای جهان در سازمان ملل عضو هستند. سازمان ملل برای انجام دادن کارهای گوناگون، قسمت‌های جداگانه‌ای دارد. حل و فصل اختلاف بین ملت‌ها، کمک به کشورهای عقب‌مانده و کوشش در راه ایجاد حسن تفاهم بین ملت‌ها از جمله کارهای سازمان ملل است.

در قلب سازمان ملل، شورای امنیت قرار دارد که دارای پانزده عضو است. انگلستان، آمریکا، چین، روسیه و فرانسه پنج عضو دائمی شورای امنیت هستند. ده عضو دیگر برای یک دوره‌ی دوساله انتخاب می‌شوند. این شورا هنگام بروز بحران و به مخاطره افتادن صلح و امنیت، از سوی همه‌ی اعضا تصمیم می‌گیرد.

هر یک از کشورهای عضو، در مجمع عمومی دارای جایگاهی دائمی هستند. این مجمع، علاوه بر اوقات ضروری، از ماه سپتامبر تا دسامبر، جلسات سالانه‌ای برگزار می‌کند. نمایندگان کشورها به هر نوع بحثی از جمله خلع سلاح، آلودگی محیط زیست و بحران‌های موجود در فقیرترین کشورهای جهان می‌پردازند. آن‌ها تلاش می‌کنند به توافق‌های عمومی دست یابند و غالباً قطع‌نامه‌هایی به تصویب می‌رسانند. دبیر کل سازمان ملل و همکارانش سعی می‌کنند تصمیمات شورای امنیت را اجرا کنند و به اجرای قطع‌نامه‌های مجمع عمومی یاری رسانند. همچنین تلاش می‌کنند کشورهای عضو را متقاعد سازند که مطابق با «منشور» سازمان ملل متحد و قوانین این سازمان رفتار کنند (قواعد و مقررات سازمان ملل را منشور ملل متحد گویند).

حفظ صلح: شورای امنیت از سال ۱۹۴۵ (پایان جنگ دوم جهانی) تاکنون با مشکلات بسیاری مواجه بوده است. گاهی اوقات، این سازمان در تلاش برای برقراری صلح میان طرف‌های درگیر، نیروهای انتظامی تشکیل شده از قوای سایر کشورها را، به مناطق درگیر ارسال می‌دارد.

اکثر وظایف سازمان ملل را آژانس‌های تخصصی انجام می‌دهند که اموری نظیر پناهندگان، کشاورزی و کمک‌های غذایی، بهداشت، آموزش و امور مالی را دربرمی‌گیرند. سازمان بهداشت جهانی و صندوق کمک‌های اضطراری به کودکان جهان (یونیسف)، دو آژانس تخصصی هستند که به کسانی که

درگیر فقر و جنگ هستند، کمک‌های بلندمدت ارائه می‌دهند. متأسفانه سازمان ملل به دلیل وابستگی به برخی قدرت‌ها، لزوماً تصمیمات منصفانه‌ای اتخاذ نمی‌کند؛ مگر این که به این امر وادار شود.

سابقه‌ی تاریخی: در سال ۱۹۱۹ میلادی، پس از پایان جنگ جهانی اول سازمانی مشابه با سازمان ملل متحد به نام «جامعه‌ی ملل» تشکیل شد. این سازمان برای حفظ و برقراری صلح ناتوان ماند و در نتیجه، جنگ دوم جهانی در سال ۱۹۳۹ آغاز شد. پس از پایان این جنگ در سال ۱۹۴۵، سازمان ملل متحد تأسیس گردید. فکر تأسیس این سازمان در میان قوای متفقین، که علیه آلمان نازی و ژاپن می‌جنگیدند، قوت گرفت. آن‌ها طی نشست‌ها، سندی به نام منشور سازمان ملل تنظیم نمودند که به امضای پنجاه کشور رسید.

سازمان ملل متحد کارهای درخشانی کرده است؛ اما بر روی هم، چنان که خواست ملت‌های جهان بوده، در همه‌ی کارهای خود توفیق نیافته است. با این همه نباید مأیوس بود. زیرا مدت‌ها وقت لازم است تا ملت‌های جهان شیوه‌ی همکاری و هم‌سازی را یاد بگیرند. سازمان ملل متحد با در نظر گرفتن اهمیت حیاتی طرح‌هایی که کودکان از آن منتفع می‌گردند، سال ۱۹۷۹ را سال جهانی کودک اعلام کرد.

بخش‌هایی از سخنان ریاست جمهوری سابق، سید محمد خاتمی در پنجاه و سومین اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل متحد در ۳۰ شهریور ۱۳۷۷

◇ من از ایران سرفراز آمده‌ام.

◇ به نمایندگی از ملتی بزرگ و پرآوازه آمده‌ام که از ده‌ها قرن پیش صاحب تمدن بوده است.

◇ به نام جمهوری اسلامی ایران پیشنهاد می‌کنم که به‌عنوان گام اول، سال ۲۰۰۱ از سوی سازمان ملل، سال گفت‌وگوی تمدن‌ها نامیده شود. با این امید که با این گفت‌وگو، نخستین گام‌های ضروری برای تحقق عدالت و آزادی جهانی برداشته شود.

◇ باید کشورهای اسلامی به نمایندگی از یک میلیارد و چندصد میلیون نفوس، دارای یک

کرسی دائم در شورای امنیت سازمان ملل متحد شوند و تا وقتی حق و تو باقی است، ششمین عضو دارای حق و تو در آن شورا باشند و همین امر را می‌توان نسبت به کشورهای عضو جنبش عدم تعهد نیز تعمیم داد.

وقت آن رسیده است که همگی با تفاهم، بر حق تبعیض‌آمیز «وتو» خط بطلان بکشیم و گام

دیگری در به رسمیت شناختن حق مساوی و عادلانه‌ی همه کشورهای عضو برداریم.

درک و دریافت

پاسخ‌های پیشنهادی:

۱. زیرا آینده‌ی هر مملکت در دست‌های مردم و دولت‌مردان آن سرزمین قرار دارد.
۲. زیرا به‌تنهایی نمی‌توانند با دشواری‌ها و مشکلات مبارزه کنند.
۳. از ارتباط زندگی انسان‌ها با یک‌دیگر سخن رفته است و این که ما نباید نسبت به آن چه در اطرافمان می‌گذرد، بی‌تفاوت باشیم.

واژه‌آموزی

هم‌چنان که در درس‌های گذشته خواندیم :

کلمه‌ی ساده کلمه‌ای است که دارای اجزای مستقل نباشد و غیرساده کلمه‌ای است که از دو جزء یا بیشتر ترکیب شده باشد. هر یک از اجزای برخی از کلمات غیرساده دارای معنی مستقل و جداگانه است و از ترکیب آن‌ها معنی واحد دیگری به‌دست می‌آید؛ مانند کتاب‌خانه. هر یک از دو جزء کتاب‌خانه معنای مستقلی دارد و پس از ترکیب معنی تازه‌ای پیدا می‌کند که به آن کلمه‌ی مرکب می‌گوییم.

یک جزء برخی دیگر از کلمات غیرساده، معنی مستقل و جداگانه‌ای دارند و جزء دیگر هیچ‌گاه جداگانه به‌کار نمی‌رود؛ بلکه با کلمات دیگر ترکیب می‌شود و کلمه‌ی تازه‌ای به‌وجود می‌آورد. اگر این اجزا پیش از کلمه واقع شوند (پیشوند) و اگر پس از کلمه قرار گیرند، «پسوندها» نام دارند. بعضی از پسوندهایی که از اسم، اسمی دیگر می‌سازند و معنی خاصی به کلمه می‌افزایند، از این قرارند:

پسوند	معنی	مثال
بان	محافظ - نگهدارنده	باغ، باغبان - مرز، مرزبان - دشت، دشتبان
دان	ظرف - جا	مرغ، مرغدان - چینه، چینه‌دان - فلفل، فلفل‌دان
ک	شباهت	موش، موشک - خر، خرک - سگ، سگک
چه	کوچکی - خردی	باغ، باغچه - طاق، طاقچه - بیل، بیلچه
زار	جای افراد بسیار	گل، گلزار - لاله، لاله‌زار - سبزه، سبزه‌زار
ستان	مکان، محل	گل، گلستان - کوه، کوهستان - قبر، قبرستان
(بیان حرکت)	شباهت	گوش، گوشه - دندان، دندان - دست، دسته

بعضی پسوندها با اسم ترکیب می‌شوند و از آن صفت می‌سازند، نمونه‌ی آن‌ها از این قرار

است :

پسوند	معنی	مثال
ی	اسم معنی	سفید، سفیدی - مرد، مردی - بزرگ، بزرگی
ک	اسمی که به داشتن آن صفت مخصوص است	سرخ، سرخک - زرد، زردک - سفید، سفیدک
(بیان حرکت)	»	زرد، زرده - سفید، سفیده - شور، شوره
(بیان حرکت)	شباهت	گوش، گوشه - دندان، دندانه - دست، دسته

گاهی پسوند از اسمی، با افزودن معنی خاصی به آن، اسم دیگری می‌سازد؛
مانند: گل، گلدان - نمک، نمکدان.

گاهی با افزودن پسوند به اسمی از آن صفتی می‌سازند، مانند: خرد، خردمند.

گاهی پسوند از صفتی اسم معنی می‌سازد؛ مانند: سفید، سفیده.

پسوند	معنی	مثال
مند	دارنده، صاحب	خرد، خردمند - هوش، هوشمند - دانش، دانشمند
ور	»	هنر، هنرور - دانش، دانشور - بهره، بهره‌ور
گر	کننده و به کار برنده	کار، کارگر - ستم، ستمگر - آهن، آهنگر
ناک	آلودگی - آمیختگی = پیوستگی	نم، نمناک - خطر، خطرناک - غم، غمناک
آگین - گین	آلودگی - آمیختگی	عطر، عطرآگین - غم، غمگین - شرم، شرمگین
ین	جنس و اصل	سیم، سیمین - زر، زرین - چرم، چرمین
ینه	» »	سیم، سیمینه - زر، زرینه - پشم، پشمینه
ی	نسبت	شهر، شهری - کوه، کوهی - فلز، فلزی

پسوندهای دیگری در فارسی هست که از ترکیب آن‌ها با صفتی اسم ساخته می‌شود.

نکته: «فعل»

به جمله‌های زیر توجه کنید.

سعدی شیرازی گلستان را در سال ۶۵۶ نوشت.

نهاد	گزاره
------	-------

عمر خیّام نیشابوری ریاضی‌دان بزرگی بود.

نهاد	گزاره
------	-------

شیشه‌ی پنجره‌ی اتاق درس شکست.

نهاد	گزاره
------	-------

من روزهای جمعه به گردش می‌روم.

نهاد	گزاره
------	-------

در این جمله‌ها، گاه نهاد و گزاره، یک کلمه و گاه چند کلمه هستند. بعضی از کلمه‌ها را می‌توان از جمله حذف کرد. در جمله‌ی اول می‌توان گفت «سعدی گلستان را نوشت» و باز معنی جمله تمام است. در جمله‌ی دوم اگر بنویسیم «عمر خیّام ریاضی‌دان بود» جمله نقصی ندارد؛ اما در همین دو جمله اگر افعال «نوشت» و «بود» را برداریم، معنی جمله به کلی ناقص می‌شود. در جمله‌ی سوم گزاره تنها یک جزء دارد و باز معنی کامل است. پس در هر گزاره‌ای یک جزء اصلی وجود دارد که به آن «فعل» می‌گوییم.

فعل، کلمه‌ای است که بر انجام دادن کاری یا روی دادن امری یا داشتن حالتی در زمان گذشته و آینده یا اکنون دلالت می‌کند.

گفت و شنود

به این سؤالات می‌توان به صورت فردی یا گروهی پاسخ داد.

پاسخ پیشنهادی سؤال ۱:

۱. برای حفظ صلح و امنیت در سراسر جهان، این سازمان سعی می‌کند به جای جنگ، با استفاده از میانجی‌گری و سیاست‌های درست، مشکلات را حل کند.
۲. پاسخ این سؤال به عهده‌ی دانش‌آموزان است.
۳. پاسخ این سؤال به عهده‌ی دانش‌آموزان است.

فعالیت‌های ویژه

۱- دانش‌آموزان می‌توانند با مراجعه به کتاب‌فروشی‌ها و کانون‌های پرورش فکری یا انتشارات مدرسه، به این سؤال پاسخ دهند. یا برای نام نویسندگان به فهرست پایانی کتاب‌های فارسی دوره‌ی ابتدایی رجوع شود.
پاسخ‌های پیشنهادی:

نام کتاب	نام شعرا
هزار مروارید	نسرین صمصامی
گل بادام	پروین دولت‌آبادی
به قول پرستو	قیصر امین‌پور
سوار بال	حمید هنرجو
چشمه‌ی نور	مصطفی رحماندوست

۲- دانش‌آموزان باید به تقویم مراجعه کنند.

پاسخ پیشنهادی:

روز جهانی کودک، ۱۶ مهر است.

۳- اجرای نمایش با کمک دانش‌آموزان

ب) بنویسیم

۱. این تمرین به منظور تشخیص محل مناسب ضمیر و انتخاب فعل مناسب با آن در نظر گرفته شده است.

پاسخ:

می‌دانیم که ما سرمایه‌های اصلی هر کشوری هستیم؛ زیرا ما آینده‌ی کشور خود را می‌سازیم و سبب پیشرفت آن می‌شویم. اما وقتی در کشوری جنگ می‌شود یا سیل به راه می‌افتد یا زلزله می‌آید، ما بیشتر از همه صدمه می‌بینیم؛ زیرا نمی‌توانیم به تنهایی با رنج‌ها و مشکلات مبارزه کنیم.

۲. این تمرین به منظور افزایش خزانگی لغات دانش‌آموز و آشنایی با کلمه‌های هم‌خانواده است. می‌توانید از دانش‌آموزان بخواهید در مورد معنای کلمات هم صحبت کنند.

پاسخ‌ها:

معروف	معرف	تعریف	تعاریف
جامعه	مجموع	جوامع، جمع، جامع، مجموعه، مجموعاً، جمعیت، جماعت، جمعه، اجتماع و ...	
شاعر	شعر	شعور، مشاعره، شعار، شعرا	
محیط	احاطه	محاط، احتیاط، محتاط	
صلح	مصالحه	اصلاح، صالح، مصلحت، صلاح	

۴. این تمرین برای ارزشیابی میزان فهم دانش‌آموز از شعر درس است. بهتر است دانش‌آموزان بعد از خواندن بند آخر، پرسش‌ها را به زبان خود بنویسند.

پاسخ‌ها:

الف) با توجه به سخن شاعر بزرگ ایرانی؛ سعدی شیرازی، که سخن وی زینت بخش سر در سازمان ملل متحد است.

ب) انسان‌ها مانند اعضای یک بدن هستند که خلقت آن‌ها از یک گوهر واحد است.

پ) چون اکثر کشورها حامی امنیت و صلح و دوستی هستند.

۵. چه خوب است در ابتدای هر سال از دانش‌آموزان بخواهیم به طور جمعی، قوانین مربوط به کلاس خود را تنظیم کنند. چون اگر در تنظیم قوانین کلاس خود شرکت داشته باشند، بهتر به آن قوانین احترام می‌گذارند، اعتماد به نفس پیدا می‌کنند و حس همکاری در آن‌ها تقویت می‌شود.

۶. استقلال، بهره‌مند، تصویب، حفظ، روابط، شرط، صدمه، صلح، عضو، مطالعات، معروف، نظر، یونیسف.

۷. پاسخ‌ها به ترتیب عبارت است از:

ابن سینا، داستان، جنگ، تاریک.

شعر در چشم‌های مادر:

این شعر اثر محمود کیانوش است. محمود کیانوش، در زمینه‌های گوناگون، از شعر و داستان و نقد و ترجمه، توانا و دارای آثار گوناگون است اما بیشتر او را شاعر کودک می‌شناسند. کیانوش به تکنیک و ظاهر شعر کودک اهمیت بسیار می‌دهد؛ زیرا به نظر وی، برای کودکان چیزی مهم‌تر از بازی وجود ندارد و بازی احتیاج به موسیقی پرتحرک دارد؛ در نتیجه وزن و قافیه، که خود دو نوع موسیقی هستند، برای شعر کودک لازم است. شعر کودک در آموزش و پرورش و ساخت فکری او

مؤثر است و سرانجام این که شعر باید با جامعه ارتباطی جدی داشته باشد. نوشته‌های محمود کیانوش در زمینه‌های شعر و داستان برای بزرگسالان، نقد ادبی، داستان برای کودکان و نوجوانان، بازنویسی، تعلیم و تربیت، ترجمه، شعر به شعر و ... بالغ بر ۷۲ جلد کتاب است. از این میان ۸ کتاب، مخصوص شعر برای کودکان و نوجوانان است که زبان چیزها، طوطی سبز هندی، نوک طلایی، نقره بال، باغ ستاره‌ها، بچه‌های جهان، طاق هفت رنگ، آفتاب خانه‌ی ما و شعر به شعر نام دارند.

خنده‌ی مادر

من مادرم را دوست دارم
من مادرم را قدر جنگل، کوه، دریا
من مادرم را قدر دنیا دوست دارم
من مادرم را بیش از این‌ها
بیش از این‌ها دوست دارم
من چشمه‌ها را دوست دارم
چون مادر من پاک و جاری
مانند آب چشمه‌سارست
من شاخه‌ها را دوست دارم
چون دست‌های مادر من
مانند دست شاخه‌ها پربرگ و بارست
گلبرگ‌ها را دوست دارم
چون مادر من
مانند گلبرگی قشنگ است
رنگین کمان را دوست دارم.
چون خنده‌ی زیبای مادر
رنگین کمان هفت‌رنگ است.

اسدالله شعبانی

مادر

ای مادر عزیز که جانم فدای تو
هرگز نشد محبت یاران و دوستان
مهرت برون نمی رود از سینه ام که هست
ای مادر عزیز که جان داده ای مرا
خشنودی تو مایه ی خشنودی من است
گر بود اختیار جهانی به دست من
قربان مهربانی و لطف و صفای تو
هم پایه ی محبت و مهر و وفای تو
این سینه خانه ی تو و این دل سرای تو
سهل است اگر که جان دهم اکنون برای تو
زیرا بود رضای خدا در رضای تو
می ریختم تمام جهان را به پای تو

ابوالقاسم حالت

مادر

گویند مرا چو زاد مادر
شبها بر گاهواره ی من
دستم بگرفت و پا به پا برد
لبخند نهاد بر لب من
یک حرف و دو حرف بر زبانم
پس هستی من ز هستی اوست
پستان به دهن گرفتن آموخت
بیدار نشست و خفتن آموخت
تاشیوه ی راه رفتن آموخت
بر غنچه ی گل شکفتن آموخت
الفاظ نهاد و گفتن آموخت
تا هستم و هست، دارمش دوست

ایرج میرزا

۱. ترویج روحیه‌ی تواضع و فروتنی در هر پست و مقام.
۲. ترویج روحیه‌ی علاقه به ورزش.
۳. درس گرفتن از شکست‌ها.
۴. ترویج روحیه‌ی علاقه به میهن.
۵. آشنایی با نقش ورزش در زندگی گروهی.
۶. آشنایی با اهداف بازی‌های المپیک.
۷. ترجیح روحیه‌ی پهلوانی بر قهرمانی.
۸. آشنایی با نکات زبانی (صفت و موصوف، اسم مشتق و مرکب، اصطلاحات رایج در بعضی مشاغل)
۹. توانایی انجام فعالیت‌های مربوط به مهارت‌های زبانی درس.

شاعر	شعر	نمایش	بازی	نکته	کلید واژه‌ها
قیصر امین پور	یک خط در میان	گزارش ورزشی	-	-	مراسم - المپیک - مسابقه - علاقه - دونده - مشعل - صدای تشویق - شروع - رقابت - راه و رسم - اعلام - صلوات - سوت - لحظه - دوپنده - شدت عرق - حریف قدرتمند - فرصت - ضربه فنی - اعلام - مظهر - آموخت - مقدمه

فعالیت‌های کتاب بنویسیم	فعالیت‌های کتاب بخوانیم
<ul style="list-style-type: none"> - گسترش واژگان. - کامل کردنی. - مرتب کردنی. - گزارش. - جمله‌سازی. - نگارش خلاق. 	<p>واژه‌آموزی :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ربط بین موصوف و صفت. - اسم مشتق و مرکب. - تفاوت معنای فعل پرداخت. <p>نکته : واژه‌های چندشکلی.</p> <ul style="list-style-type: none"> - اصطلاحات رایج در بعضی مشاغل. <p>گفت و شنود :</p> <p>بحث و گفت‌وگو درباره‌ی پیروزی قهرمانان و موفقیت‌های ورزشی</p> <p>فعالیت‌های ویژه :</p> <ul style="list-style-type: none"> - ارائه‌ی گزارش ورزشی در کلاس - معرفی شخصیت‌های مثبت و منفی موجود در کتاب قصه.